Vjezd do Jeruzaléma a vyčištění chrámu

Původ materiálu
Ondřej Macek
Pořadí v lekci
39

Téma

Jiný král přijíždí na svátky do města a připomíná lidem k čemu je chrám. Začínají Velikonoce.

Cíle

- Děti spolu projdou prvními okamžiky pašijového týdne.
- Dozvědí se, čím také Ježíš provokoval tehdejší mocné, kteří jej pak pošlou na popraviště.
- Připomenou si, co je v duchovním životě skoro nejpodstatnější — modlitba.

Pro učitele

Poznámky k příběhu

Osoby:

- Ježíš (ve své době poměrně známý prorok, učitel a provokatér z Galileje);
- učedníci (skupina nejbližších žáků, přátel, kteří ovšem zřejmě vůbec netuší, která bije, byť by měli vědět z mistrových náznaků, že se cosi zlomového chystá);
- muž, který půjčí osla (nevíme, zda to byl Ježíšův známý nebo neznámý, z kopce mohlo být vidět přivázaného osla — a logicky někomu patřil, evangelista Marek to líčí jako konspirativní akci — Matouš ne zas až tak; bylo cosi předem smluveno — s heslem?);
- zástup (poutníci směřující na svátky do Jeruzaléma, část z lidí asi šla s Ježíšem cíleně již delší dobu);
- osel (lichokopytník, ideální nenáročné hospodářské zvíře v oblasti Palestiny);
- prodavači a směnárníci (chrámovou daň, kterou musel odvádět každý žid, bylo možné zaplatit v Ježíšově době jen týrskou měnou — byla stabilní, za poplatek směňovali, jiní

prodávali obětní zvířata — ty si návštěvníci nemohli přinášet a přivádět z velké dálky);
- kupující (jen evangelista Matouš zmiňuje, že i je vyhnal, akce neměla být namířena proti odírání lidí, ale celkově proti přenesení pozornosti špatným směrem);
- chromí a slepí (poslední skupina, kterou Ježíš uzdravil), byli vyloučeni z návštěvy chrámu a museli zůstat jen před ním, Ježíš jim to — a tedy také modlitbu — umožňuje;
- velekněží a zákoníci — okruh správců chrámu, suita kolem dědičného velekněze a jeho příbuzných, obětníci, duchovní autority na výklad Zákona a rituálních předpisů;
- děti (někdy vidí víc, pochopí víc, než dospělí zahledění do svých systémů, dokáží přijmout Ježíše).

Místa:

- jdou od Jericha, kde se zpravidla naposledy přespávalo před příchodem do Jeruzaléma, je to zhruba dvacet kilometrů pěkně do kopce;
- Olivová hora (809 m) je na východním okraji města;
- Jeruzalém byl součástí římské provincie, místodržitel však sídlil v Cesareji a město ponechával spíše ve správě velekněze, na svátky však přijížděl, stejně jako Herodes Antipas z Pereje, během svátků se počet obyvatel z běžných 45 tisíc mohl až čtyřnásobit;
- proto také (a z důvodu utajení) Ježíš přespával ve tři kilometry vzdálené vesničce Betanie, kde měl přátele;
- o které chrámové nádvoří se přesně jednalo, lze těžko určit, využijte nějaký biblický atlas; i jen do nejmenšího nádvoří žen (mohli tam také muži) se vešlo šest tisíc lidí.

Čas:

- kolem roku 33 n. l.;
- podle tradice neděle;
- několik dní před začátkem svátků pesach (vyvedení z Egypta);
- Ježíšovi zbývají poslední dny.

Události:

- zástup poutníků se blíží k městu;
- vyslání učedníků pro osla;
- osedlání osla;
- samotný „happening“ (termín Jiřího Mrázka);

- promítající se starozákonní obrazy: Zachariášovo proroctví o jiném králi — mesiáš nezvítězí sílou, mocí a bojem; král David vracející se po smutném vítězství nad vlastním synem, král, který neprovede pomstu na odbojných (2 S 19–20);
- rozruch, který příjezd způsobí v samotném městě; lidé se ptají, o koho se to vlastně jedná;
- vyhnání prodavačů, směnárníků i kupců;
- krátké kázání o modlitbě;
- poslední (u Matouše) Ježíšovo uzdravení;
- děti provolávají Ježíšovi slávu;
- krátká disputace s lidmi z velekněžova okruhu;
- odchod z města do Betanie k přenocování.

Klíčové výpovědi

Svou parodií na jiné triumfální vjezdy Ježíš snad vysvětluje, jak rozumí svému mesiášství, kralování. Tím, že si jej lidé (a později evangelista) spojují s králem Davidem, se ukazuje, že to zřejmě pochopili.

V chrámu, pak vystupuje jako prorok, který radikálním gestem připomíná, že chrám je určen k modlitbě, na tu se v něm mají lidé především soustředit. Všechno ostatní je zbytné. Uzdravením zve k modlitbě i ty, kterým bylo ve vstupu do chrámu bráněno.

Nakonec se ukazuje, že těmi chápavými nejsou vždy ti dospělí, poučení.

Volání „hosanna“ může zde mít původní význam „vysvoboď, zachraň, zachovej“, i přenesený „sláva“.

K tématu období

Církve různých tradic po celém světě o květné neděli čtou buď příběh Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma, nebo již rovnou celé pašije (ty byly mnohde podávány formou dialogické hry). Zejména v římskokatolické církvi probíhá svěcení ratolestí (v našich podmínkách tzv. kočiček). I evangelické bohoslužby mohou být inscenovány jako průvod.

Úskalí

Neměl by být zastřen důraz na to, že Ježíšovo pojetí království, kralování je jiné, než jaké bývají obvykle představy o panovnících a vládcích.

Odkazy

Linden, Nico ter: *Král na oslu. Vypráv?ní z novozákonních evangelií.* Benešov: Eman, 2011.

Linden, Nico ter: *Povídá se. Podle Marka a podle Matouše.* Benešov: Eman, 2009.

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011.

Page, Nick: *ABC biblický atlas.* Praha: Česká biblická společnost, 2011.

Prejda, Pavel: *Vjezd do Jeruzaléma a prorocký ná?ek nad chrámem.* Dostupné z http://goo.gl/LTVhbW.

Šorm, Zdeněk: *Vjezd do Jeruzaléma.* Dostupné z http://goo.gl/XcOnjE, http://goo.gl/Y8XJSp. *(pracovní listy)*

Další odkazy k oddílu *Pro d?ti*: http://goo.gl/jEsJXV, http://goo.gl/D8ISa3 (německy), http://goo.gl/6oKFmy (německy), http://goo.gl/EriJmy (německy).

Pro děti

Pro předškolní děti

Jak byste přivítali slavnostní návštěvu? Kdyby do naší obce (sboru, města, školy) měl přijet na návštěvu někdo významný (prezident, ministr, synodní senior), jak bychom se na to měli připravit? Co se dělá, když přijíždí slavnostní návštěva? Ježíš si zaslouží nejlepší přivítání.

Lze pro děti inscenovat pomocí figurek, obrázků apod. jako příjezd tří autorit: velkého bojovníka (Piláta), vládce (Heroda) a Ježíše. První vzbuzuje strach, druhý obezřetný respekt, třetí smích. ale také, chceme mít z krále strach, chceme, aby nám ubližoval? (Ježíš přináší mír, smích, odpuštění, radost ze života a zbavuje strachu z toho, co bude.)

Nebo si přinést barevné šátky, mladé větvičky s lístky a vytvořit scénu cesty. (Vítání.)
S dětmi vyrobit oslíka z papíru či roličky od toaletního papíru (návody jsou obsaženy v *Odkazech*) a umístit je na cestu. (Jak se tam vyjímá.) Jenže pak: Jak se cítíte, když vám je smutno, těžko? (Jako když mám kámen na prsou.) Z kamenů vyskládat bránu na konci šátkové cesty. Co Ježíše čekalo v Jeruzalémě? Z tmavé (černé) látky vyrobit za kamennou bránu kříž a do ní umístit obrázek Ježíše s trnovou korunou.

Zkrátka: Ježíš si půjčil osla a vjel na něm do Jeruzaléma. Lidé ho vítali a volali: Hosanna. Sláva Ježíšovi! Ježíš je náš král. Zachraň nás Ježíši od zlých králů. Ježíš vjel do Jeruzaléma. Poslal své učedníky, aby osla vrátili, a učil lidi o Bohu.

Pom?cky: materiál na výrobu oslů (šedý papír, rulička od toaletního papíru, nůžky, dřívka, provázky), barevné šátky, kameny, obrázek vjezdu do Jeruzaléma, obrázek trpícího Ježíše, figurky vojáka a krále.

Pro mladší děti

Od rána čekají lidé u cesty do Jeruzaléma. Za několik dní začnou velké svátky — pesach. Nejdřív má tudy přijet římský místodržitel Pilát. Římané malou zemi před pětadvaceti lety dobyli. Ve městě bude hodně lidí a Pilát se svými vojáky dohlédne na to, aby snad nedošlo k nějakému povstání. Hned po něm má dorazit do města kníže Herodes, syn posledního krále, a v chrámu, který nechal opravit jeho otec, zahájit slavení.

Od rána naháněli Pilátovi i Herodovi služebníci lidi k silnici, rozdávali jim mávátka, drobné mince a přikazovali, aby až pojedou jejich páni, volali hodně nahlas: „Sláva, sláva.“

A už jedou.

Pět řad vojáků v brnění, které se leskne na slunci jako by bylo ze zlata. A za nimi na bílém koni, s vavřínovým věncem na hlavě a červeným pláštěm skoro až na zem, jako by to byl sám císař, sedí místodržitel Pilát. Kyne rukou a tváří se přísně. Lidé volají „sláva“, mávají mávátky a. bojí se. Vždyť za Pilátem další vojáci pochodují s kopími a meči, je jich určitě stovka, snad víc.

Prach silnice pomalu klesá. Asi za hodinu se blíží další průvod. Nejdřív několik služebníků na koních, pak hudebníci s píšťalami a bubínky a za nimi kočár a v něm v pestrých šatech tlustý kníže Herodes se zlatou čelenkou na hlavě. Vedle kočáru běží otroci a ovívají knížete ptačími pery. Zas lidé volají „sláva“, „ať žije král“ a mávají mávátky. I Herodes mává a občas hodí mezi lidi pár měděných mincí, pak se směje, jak se na ně lidé vrhají. Dělá mu to dobře: „Škoda, že nejsem král, jen kníže, škoda.“

Lidé si posedali pod olivové stromy a ve stínu svačí a čekají, až přejde největší horko dne.

Ale co to? Ještě jeden průvod? Snad dvacet třicet mužů a žen a uprostřed nich na malém oslu, oslátku, někdo jede.

Osla si vypůjčili od známého ve vesnici za kopcem, že ho večer vrátí.

V tom někdo zas začne volat: „Sláva“. A lidé se sbírají z pod stromů a kdo už ztratil mávátko, trhá větev a mává s ní. Někdo dokonce vzal svůj plášť a položil jej na cestu před osla jako koberec. A lidé vykřikují: „Ať žije náš král, ať žije Ježíš, ať žije král.“

Velký muž na malém šedém zvířeti s velkýma ušima se trochu usmívá.

Lidé se smějí. Smějí se Pilátovi, co si hraje na císaře a myslí si, jak je mocný, ale musí se schovávat za své vojáky. A smějí se Herodovi, co si hraje na krále, tváří se důležitě, ale vládne jen pár městečkům a vesničkám kdesi v Galileji. Někomu snad hlavou táhne příběh o králi Davidovi, jak tudy před staletími vjížděl do města, zpokornělý po válce s vlastním synem.

Jenže kdosi to rychle donesl do Jeruzaléma, do paláců. „Ten Ježíš si z vás zas dělal legraci, smál se vaší důležitosti. A lidé ho vítali, jak krále. Jak, kdyby lidé chtěli vládce bez koruny, ale přátelského, spravedlivého, mírného, bez vojáků s meči.“

A v palácích si řeknou: „Tak dost, tohle mu neprojde. Zabijeme krále na oslu, co se nám směje.“

Dojeli do města, až na samotné nádvoří chrámu. Ježíš slezl z osla, pohladil ho.

„Odveďte zvíře, prosím, zpátky kam patří.“

Potom se rozhlédl. Všude kolem davy lidí. Poutníci a mezi nimi pobíhající obchodníci.
U chrámových zdí jeden stánek vedle druhého. Prodavači ovcí, které bečely v malé ohradě, vedle nich proutěné klece s holuby.

„Lepty, drachmy, denáry. všechno vyměníme.“

„Chrámové daně, chrámové daně zde.“

„Dva holuby k oběti za cenu jednoho. Kupujte!“

„Sváteční ovce se slevou.“

Místo před chrámem se podobalo spíš velké tržnici. Příspěvky na jeho provoz i dary kněžím za oběti jde zaplatit jen starými mincemi, ne těmi římskými s obrazem císaře. Skoro na každém kroku padají mince z dlaně do dlaně.

„Dost! Dost!“

Všichni se na okamžik otočili na křičícího Ježíše.

„To jste nikdy neslyšeli, co řekl prorok Izajáš: Pán Bůh chce, aby jeho dům byl domem modlitby. Vy z někoho děláte doupě lupičů. Je to tu horší než tehdy. Kvůli čemu jste sem přišli?“

Pak se Ježíš rozběhl, otevřel ohradu s ovcemi a ty se rozběhly na všechny strany. Lidé začali uskakovat, peníze se rozkutálely na zem, z několika klecí vylétli holubi. Pak Ježíš převrátil stánky, co stály nejblíže vchodu do chrámu.

„Nejde o to, kolik beránků necháte podříznout, kolik mincí hodíte do pokladny, ale s jakou to děláte.“

Potom se otočil a odešel.

Kluci, co se kolem honili, stačili ještě zavolat: „Hosanna. Ať žije Ježíš, ať je Ježíš králem.“ Kdosi zašeptal: „Hosanna. Zachraň nás.“

Pro starší děti

Děti si mohou příběh přečíst z Bible a pak jej napsat z pohledu onoho osla, nebo jako rozhovor mezi oslátkem, které na pár hodin odvedli, a jeho matkou.

Nebo si zkuste promluvit o tom, co všechno se u vás v kostele děje — před bohoslužbami, při nich a po nich. Třeba to můžete napsat na papír či na tabuli. A pak probírejte, co z toho je opravdu důležité a co je jen „služebné či případné“. Nato přečtěte příběh o vyhnání peněžoměnců.

Jednota bratrská dělila „věci“v křesťanově životě na podstatné, služebné a případné. Mezi podstatné patří ze strany člověka: víra, naděje a láska, ze strany Boha milost Boží, spásné dílo Ježíše Krista a dary Ducha svatého. Věci služebné jsou ty, které užívá Duch svatý ke sdělení věcí podstatných. Patří mezi ně Písmo svaté, kázání, církev, církevní služebníci, křest a večeře Páně. Mezi případné patří např. forma bohoslužeb či třeba sborového života.

Pom?cky: tabule a příslušné barevné fixy.

Přesah

Opatrně lze s dětmi promluvit na téma, zda mají zkušenost s tím, že si všimly něčeho podstatného dříve než jejich rodiče nebo někdo starší. V příběhu děti poznají v Ježíšovi krále, i když tak nevypadá, zatímco mocní v Ježíšovi vidí jen někoho, kdo jim kazí obchody.

Liturgie

Písně

Svítá: 239 — *P?ipravujte cestu*; 355 — *Vlak Boží*

Evangelický zpěvník: 262 — *Vítej, Jezu Kriste*; 627 — *Má duše Boha velebí*; 273 — *Zvedn?te, brány, svrchk? svých*; 632 — *Neskládejte v mocných nad?ji*

Haleluja Amen: 101 — *Na oslátku malém*

Biblický text k zapamatování

Hle, král tv?j p?ichází k tob?, tichý. (Mt 21,5)

Požehnaný, jenž p?ichází v Hospodinov? jménu. Žehnáme vám z Hospodinova domu. Hospodin je B?h, dává nám sv?tlo. (Ž 118,26–27)

Modlitba

Pane Bože,

Ježíš lidem o tob? vypráv?l, Matouš to zapsal a my jsme si o tom dnes povídali. D?kujeme za to. Pomoz nám, když se chceme k tob? modlit a t?eba nám to moc nejde. Amen.

Odkaz na píseň
Otevřete brány hradeb kamenných
Vlak Boží (SV355)
Vítej, Jezu Kriste, z nebes vysokosti
Má duše Boha velebí (EZ627)
Zvedněte, brány, svrchků svých
Neskládejte v mocných naději (EZ632)
Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Církevní rok
Biblický odkaz (kat)
Matouš 21,1–17
Zacharjáš 14,3–21
Zacharjáš 9,9
2 Samuelova 19–20